

2022

Rok Romantyzmu Polskiego

200 lat temu, w 1822 r. w Wilnie ukazały się *Ballady i romanse* Adama Mickiewicza – dzieło, które wyznaczyło początek epoki romantyzmu w Polsce. W związku z tym Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił rok 2022 Rokiem Romantyzmu Polskiego.

W uchwale sejmowej czytamy, iż jest to "duchowy depozyt, jaki pozostawili nam romantyczni bohaterowie, artyści i myśliciele".

Nazwa

Nazwa „romantyzm” pochodzi od francuskich słów *romanesque* - romantyk. Były to nazwy dawnych opowieści o średniowiecznych przygodach rycerskich.

Polskie ramy czasowe

- Początek - 1822 r. (pierwsze wydanie „Poezji” Adama Mickiewicza)
- Koniec – 1863 r. (wybuch powstania styczniowego)

Założenia epoki

- Romantycy (młodzi) sprzeciwiali się oświeceniowemu racjonalizmowi. Uważali, że nie wszystko można poznać rozumem. Istnieje rzecz, których człowiek nie może doświadczyć bez udziału duszy i intuicji.
- Romantyzm to epoka indywidualizmu, wybitnych jednostek, twórców świadomych swojej wyjątkowości, a jednocześnie wyobcowanych i samotnych.

Hasła

- ruchy narodowowyzwoleńcze i rewolucyjne
- „wolność, równość, braterstwo”
- zamiast cywilizacji - natura
- zamiast racjonalizmu – fantastyka
- inspiracja średniowieczem i Orientem
- starcie starych i młodych – ludzi oświecenia i romantyków

Prądy umysłowe

- Irracjonalizm - pogląd przeciwstawny racjonalizmowi. Głosił, że świat można poznać jedynie dzięki intuicji, wierze i tradycji.
- Mistycyzm - wiara w możliwość bezpośredniego ponadmysłowego obcowania z Bogiem, które można osiągnąć jedynie za pomocą objawienia i intuicji.

Sztuka – zerwanie z klasycznymi wzorcami

- Neogotyck – nawiązanie do średniowiecznego gotyku. Strzeliste budowle, wąskie ostro zakończone okna, łuki i ornamenty.
- Orientalizm – nawiązanie do budownictwa Wschodu (Orientu). Inspiracje kulturą islamską, indyjską, chińską.

Malarstwo

- rozszerzenie palety barw
- operowanie kontrastem
- dramatyczna tematyka
- ukazywanie tajemniczości, tęsknoty i smutku
- przedstawianie przyrody tajemniczej i potężnej
- pejzaże z zatartymi konturami
- elementy fantastyczne
- symboliczność

Literatura romantyczna

- Wieszcz – poeta natchniony, poeta – prorok, przewodnik duchowy narodu. Słowo to istniało już w staropolszczyźnie, wiążąc się jednak nie z określoną postawą artysty, lecz z funkcją przewidywania przyszłości, czyli wieszczania
- Epoka poezji, dramatu romantycznego, powieści poetyckiej i ballady
- Dla Polaków literatura miała być również narzędziem do walki o niepodległość (literatura narodowo – wyzwolenicza)

Ważne zjawiska w literaturze

- Synkretyzm - w literaturze romantycznej jest często spotykanym zjawiskiem; polega on na łączeniu w utworze cech różnych rodzajów bądź (lub również) gatunków literackich, co umożliwia autorowi stworzenie dzieła charakterystycznego dla niego nie tylko pod względem tematyki i środków artystycznych, ale również z uwagi na jego konstrukcję rodzajowo-gatunkową (ballada)
- Orientalizm – zainteresowanie kulturą i tradycją Wschodu. Pewna tajemniczość, świadomość egzystencji wyższej istoty, a także – co bardzo istotne - położenie wielkiego nacisku na rolę samej przyrody. Owa niezbadana, pełna żywiołowości natura, widziana przez romantyków "jako byt pierwotny, jako twór tajemniczy, uduchowiony, wiecznie żywy".
- Ludowość - Ludowość pojawiła się w literaturze po raz pierwszy w okresie romantyzmu. Zainteresowanie w tym okresie kulturą prostego gminu wynika z kilku powodów. Po pierwsze, w romantyzmie rodzi się nowoczesna koncepcja narodu, jako „wspólnoty wyobrażonej”, o istnieniu której nie decydują granice państwa, ale tak zwany „duch narodu”. Korzeni owej duchowości romantycy poszukują w pierwotnych obyczajach i wierzeniach przechowywanych przez lud. Po drugie, w gminie najlepiej ujawnia się romantyczny światopogląd, wedle którego ważniejsza jest prawda uczucia i serca niż chłodny racjonalizm kojarzony z epoką oświecenia. Po trzecie, romantyzm poszukuje wszystkiego, co przekracza sztywne ramy kanonu, nie jest kulturą centrum, ale marginesu i prowincji. Chodzi tu o koncentrację na tak zwanym kolorycie lokalnym. Wieś z tajemniczą naturą i zabobonnymi wierzeniami doskonale wpisuje się w takie postrzeganie świata.

Najważniejsi pisarze polscy

- Adam Mickiewicza (1798-1855)

Poeta, działacz polityczny, publicysta, tłumacz, filozof, działacz religijny, mistyk, organizator i dowódca wojskowy. Uważany za największego poetę polskiego romantyzmu oraz literatury polskiej, a nawet za jednego z największych pisarzy na skalę europejską.

➤ Juliusz Słowacki (1809 – 1849)

Poeta, dramaturg i epistolograf. Określany jako jeden z Wieszczów Narodowych. Był też mistykiem. Jego utwory podejmowały istotne problemy związane z walką narodowowyzwoleńczą, z przeszłością narodu i przyczynami niewoli, ale także poruszał uniwersalne tematy egzystencjalne.

➤ Zygmunt Krasiński (1812 - 1859)

Napoleon Stanisław Adam Feliks Zygmunt Krasiński herbu Ślepowron – polski hrabia, a także poeta, dramaturg i prozaik. Jeden z trójcy wieszczów, największych poetów polskiego romantyzmu. II Ordynat na Opinogórze. Debiutował w 1828 jako autor przepojonych makabrą opowieści gotyckich. Krasińskiego zwykło się zaliczać do grona Trzech Wieszczów.

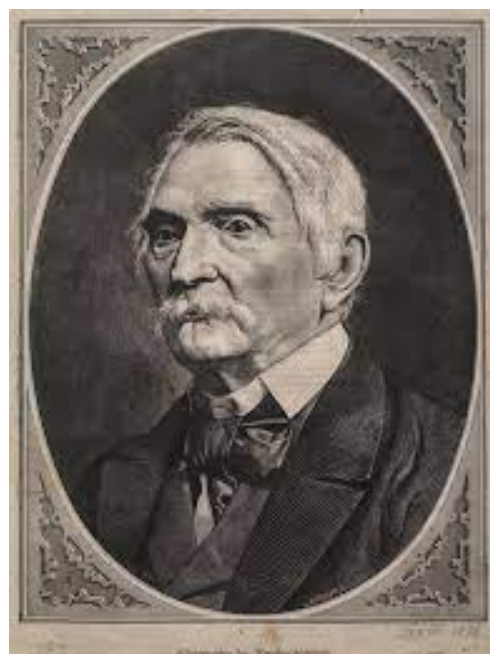

➤ Cyprian Kamil Norwid (1821 - 1883)

Właściwie Cyprian Ksawery Gerard Walenty Norwid herbu Topór - poeta, prozaik, dramatopisarz, eseista, grafik, rzeźbiarz, malarz i filozof. Często uznawany za ostatniego z czterech najważniejszych polskich poetów romantycznych.

➤ Aleksander Fredro (1793 - 1876)

Polski komediopisarz, pamiętnikarz, poeta, ziemianin, oficer, wolnomularz
Uważany jest za najwybitniejszego komediopisarza w historii literatury polskiej. Autor „Zemsty”, „Dożywocia”, „Ślubów panieńskich”, a także wielu bajek i wierszy dla dzieci.

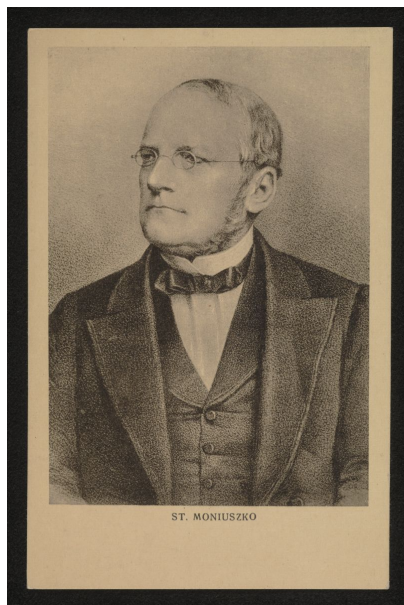
Muzyka

➤ Fryderyk Chopin (1810 - 1849)

Jednego z najwybitniejszych kompozytorów romantycznych, a także jeden z najważniejszych polskich kompozytorów w historii. Był jednym z najśłynniejszych pianistów swoich czasów, często nazywany *poetą fortepianu*. Elementem charakterystycznym dla utworów Chopina jest pogłębiona ekspresja oraz czerpanie z wzorców stylistycznych polskiej muzyki ludowej. Autor Polonezów, Mazurków, Nokturnów, Etiud, Sonat i Koncertów.

➤ Stanisław Moniuszko (1819 - 1872)

herbu Krzywda – polski kompozytor, dyrygent, pedagog, organista; autor ponad 268 pieśni, wielu oper, operetek, baletów i muzyki kościelnej. Tworzył muzykę nacechowaną narodowo, wplatając w swoje kompozycje wyraziste elementy folkloru polskiego oraz wykorzystując utwory polskich poetów.

Najwybitniejsze opery: „Halka”, „Straszny dwór”

Osiągnięcia epoki Romantyzmu

- Dzieła literackie stworzone przez polskich wieszczów: Dziady, Balladyna, Promethidion.
- Nowe gatunki literackie: ballada, powieść poetycka, dramat otwarty, poemat dygresyjny
- Unowocześnienie takich gatunków literackich jak: sonet, epos historyczny, komedia, nowela
- Wzbogacenie metaforyki o orientalizm, ludowość, egzotykę
- Malarstwo Jana Matejki

Czy umiesz odpowiedzieć na kilka kontrolnych pytań?

1. Na czym polegał spór starych z młodymi?
2. Dlaczego Romantyzm to epoka indywidualistów?
3. Romantyzm – skąd taka nazwa?
4. Co było ważne dla Romantyków?
5. Jakie są ramy czasowe Romantyzmu w Polsce?
6. Wolność, Równość, Braterstwo – do czego się odnosi to hasło?
7. Co to jest irracjonalizm i jak się odnosi do Romantyzmu?
8. Co to jest ludowość i jak się ma do Romantyzmu?
9. Wymień trzech głównych filozofów epoki.
10. Jak miała się sztuka Romantyzmu do wzorców antycznych?

11. Czym był orientalizm?
12. Czym był neogotyck?
13. Podaj cechy malarstwa romantycznego.
14. Kto był najpopularniejszym malarzem epoki w Polsce?
15. Kogo nazywamy wieszczem?
16. Wymień nazwiska trzech polskich wieszczów.
17. Co to jest synkretyzm?
18. Podaj cechy gatunkowe ballady.
19. Omów treść ballady „To lubię” Adama Mickiewicza.
20. O czym mówi Część II „Dziadów” Adama Mickiewicza?
21. Czy znasz treść „Balladyny” Juliusza Słowackiego.
22. Jak wygląda świat fantastyczny w „Balladynie”?

Jeżeli tak? TO...

Romantyzm masz opanowany!!!

